

ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

СТАНДАРД НА ЗАНИМАЊЕ

ПРОИЗВОДИТЕЛ НА МЛЕКО И МЛЕЧНИ ПРОИЗВОДИ

Скопје, 2014

1. Име и код на стандардот на занимање

Производител на млеко и млечни производи

2. Ниво на сложеност

III.

3. Стручни компетенции

Кандидатот:

- чита и толкува работен налог
- ја планира и организира сопствената работа во согласност на барањата по работниот налог
- обезбедува потребни услови за почеток со работа
- рационално користи средства за работа, енергија, материјали и време;
- подготвува суровина и обезбедува неопходни репро материјали
- отпочнува, спроведува, надгледува и го прилагодува производниот процес за преработка на млеко
- ги проврува меѓупроизводот и производот согласно дадените процедури
- превзема корективни активности како одговор на производни неусогласености
- превзема активности за прекин со работа на опремата во итни случаи кои влијаат на безбедноста и здравјето при работа
- води записи за текот на производниот процес
- ги пакува, складира и проверува спакуваните готови производи
- превзема активности за рутинско одржување на опремата
- го чисти и дезинфицира алатот работните површини и опремата согласно зададените упатства
- комуницира со соработниците почитувајќи ги принципите на работната култура;
- ги познава, почитува и спроведува националните стандарди за квалитет и безбедност на храната
- превзема активности за минимизирање на штетните влијанија врз животната средина уважувајќи ја грижата за заштита на човековата околина и општото здравје

4. Опис на стандардот на занимањето

ГРУПА НА РАБОТИ	ТИПИЧНИ (КЛУЧНИ) РАБОТИ	ВЕШТИНИ И ЗНАЕЊА
Анализа, планирање и организирање на работата	Анализира, планира и организира работа согласно стандардите и стандардните оперативни процедури	<ul style="list-style-type: none"> - ја почитува политиката на работење на организацијата - ја познава организацијата на производството - чита и толкува техничко-технолошка документација - го познава технолошкиот процес - ги применува стандардите во прехранбената индустрија согласно легислативата - ги применува стандардните процедури за преработка на млекото - ги познава методите за надгледување на процесите за преработка на млекото
Подготовка на работата и на работното место	Ја подготвува и проверува исправноста на опремата за работа	<ul style="list-style-type: none"> - ја проверува опремата по однос на хигиена и соодветна поврзаност - ја проверува поставеноста и интактноста (неоштетеноста) на филтрите во системот за транспорт на млекото - обезбедува неопходни суровини и алати за работа - има основни знаења за хигиена на храната, лична хигиена и хигиена на опремата - ги познава можните извори за контаминација на производите од неправилно ракување
	Задава параметри во зависност од планираното производство	<ul style="list-style-type: none"> - ги подесува параметрите за преработка на млеко во зависност од планираното производство - ги регулира условите за пастеризација и ладење на млекото (температура на пастеризација, задршка и температура на млеко) по пастеризација - ги задава и контролира параметрите за сепарација на млечната маст - има познавања за перформансите на опремата за обработка на млекото

Оперативни работи	Набавува и прима млеко и репроматеријали	<ul style="list-style-type: none"> - ја проверува органолептички суровината (млекото) - изведува теренски анализи за одредување на квалитетот на млекото - проценува и донесува одлука за прием или одбивање на млекото на терен - води евиденција за применото млеко - го прима и складира суровото млеко - зема мостра за анализа , ја евидентира и упатува за лабаорториска анализа - ги прима и соодветно складира репромаријалите (материјали за пакување, матријали за работа, starter култури, дополнителни суровини зачини, адитиви и хемиски средства) - ги познава барањата на постоечкото законодавство за критериумите за квалитет на млекото - ги познава хемиските и технолошките својства на млекото - го познава системот за следливост и неговата важност
	Подготовка на млекото за понатамошна преработка	<ul style="list-style-type: none"> - чита работен налог за производство и постапува согласно истиот - го одбира млекото согласно работниот налог - ги спроведува процесите на подгревање, деаерација, стандардизација (сепарација), бактофугирање, хомогенизација, пастеризација, ладење и складирање на млекото во танкови - ги контролира процесите и води евиденција за истите - ги познава постапките за стандардизација на млекото - ги познава процесите на сепарација, пастеризација и хомогенизација - ги познава факторите кои влијаат

		на квалитетот на производите
	Произведува пастеризирано и стерилно млеко	<ul style="list-style-type: none"> - ги мери, дозира и додава потребени додатоци (како, витамини и сл.) - го стерилизира и лади млекото (за стерилно млеко) - го полни обработеното млекото во танкови за термички обработено млеко - ја подготвува машината за полнење и пакување на млеко - ги задава и контролира параметрите за означување на пакувањата на производите - го контролира процесот на полнење - го проверува пакувањето на готовиот производ - води документација за текот на процесот и ги евидентира потребните параметри - ги познава процесите на термичката обработка на млекото - знае различни начини на пакување на млекото
	Произведува киселомлечни производи	<ul style="list-style-type: none"> - изработува различни кисело-млечни производи согласно зададените рецептури - го загрева и подготвува млекото за инокулација (додавање) со starter култура - го полни млекото во танкови за ферментација - соодветно ја подготвува и дозира starter културата - соодветно ги подготвува дозира и додава потребните додатоци - ги подготвува коморите и садовите за ферментација - ги задава и контролира потребните параметри за ферментација (pH температура и време) согласно видот на производот и утврдената технолошка постапка - го утврдува крајот на процесот на

		<p>ферментација</p> <ul style="list-style-type: none"> - го лади ферментираниот производот - ги подготвува машините за полнење и пакување и го контролира процесот на пакување - води евиденција за параметрите на производство - знае сензорно да го оцени готовиот производ - има познавања за адитивите и додатоците кои се додаваат во млекото и нивното значење - ги познава технолошките процеси за производство на кисело-млечни производи - ги познава факторите кои влијаат на текот на ферментација - знае да го одреди крајот на ферментацијата - ја познава правилната постапка за ладење на коагулумот
	<p>Произведува сирења (тврди, полутврди, меки, меки во солило, албумински сирења)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - води потребна документација за технолошката постапка и ги евидентира потребните параметри - го подготвува млекото на потребната температура за потсирување - го префрла млекото во сирењарски кади - соодветно ги подготвува и дозира starter културата, сирилото и потребните додатоци - ги контролира температурата pH вредноста на производот во текот на потсирувањето - го подготвува алатот и опремата за обработка на сирната маса - ја обрабоува сирната маса (сечење, мешање, подгревање, солење, цедење, пресување) зависно од видот на сирењето - ја калапи, пресува и соли сирната маса - ја подгрева и меси сирната маса (баскија) за изработка на кашкавал и моцарела - го подготвува

		<p>солилото/саламурата согласно рецептурата</p> <ul style="list-style-type: none"> - го соли сирењето со сува сол или во солило/салмура - ги задава, контролира и евидентира параметрите и условите за зреење - го контролира, соли, превртува сирењето за време на зреење - ја загрева сурутката за производство на урда - ја цеди, соли и складира изварка (урда) - правилно зема мостри за анализа на сирењето - ги познава технолошките процеси за производство на различни видови сирења - го знае значењето и улагата на микроорганизмите за производство на сирење и нивната правилна употреба - ги познава биохемиските промени во текот на технолошкиот процес на производство и зреење на сирењето - ги познава машините и алатите за производство на сирење - ги познава постапките за земање мостра за анализа - ги распознава недостатоците на сирењето и нивните причинители
	Произведува путер	<ul style="list-style-type: none"> - издвојува млечна маст (павлака) - ја обработува павлаката - ги подесува и контролира потребните параметри - ја пастеризира павлаката - соодветно ги подготвува и дозира потребните додатоци - ги задава и контролира потребните параметри за зреење (производство на ферментиран путер) - ја контролира ферментацијата на павлаката (производство на ферментиран путер) - го контролира термичкиот третман на павлаката пред матењето

		<ul style="list-style-type: none"> - го контролира матењето на павлаквата - го контролира процесот на доработка на путерот и одстранување на матницата - го познава технолошкиот процес на производство на путер - ги познава машините и алатите за производство на путер
	Пакува и складира	<ul style="list-style-type: none"> - ги подготвува материјалите за пакување - ги мери и пакува производите рачно и машински - ги означува производите - го контролира пакувањето на производите - соодветно ги складира производите во магацинот и коморите за готови производи - ги контролира спакуваните производите и ја спроведува ротација на производите - ги подготвува производите за дистрибуција - води записи и евиденција - ја контролира масата на спакуваните производи - ги познава машините и материјалите за пакување на производите - ги познава правилата за складирање на прехранбени производи
Административни работи	Пополнува работна документација	<ul style="list-style-type: none"> - поседува техничка и работна писменост - пополнува записи за одредени параметри од технолошкиот процес (температура, рН, време, количества) - по потреба подготвува извештаи за производството - води евиденции согласно HACCP принципите, односно добрата производна и хигиенска пракса - знае да користи современа информатичка технологија
Комерцијални	Набавка на репроматеријали и и	<ul style="list-style-type: none"> - ги утврдува потребите на пазарот - одговара на посебните барања на

работи	ги пласира производите	<p>пазарот</p> <ul style="list-style-type: none"> - се договара со странките за нарачки - ја пресметува сопствената цена - ги продава производите - ја познава конкуренцијата - ги знае основите на калкулации - ја познава деловната документација - ги знае видовите и структурата на трошоците од работата и материјалот кој го употребува
Обезбедување и осигурување на квалитет	Контролира квалитет во согласност со стандардите и стандардните процедури	<ul style="list-style-type: none"> - ја контролира суровината во различните фази на производство и финалните производи - работи во согласност со законските и интерните прописи - ги применува начелата и одредбите за спроведување на добра производна и хигиенска пракса - го отпочнува, спроведува, надгледува и го прилагодува производниот процес за добивање на стандарден и квалитетен производ - ги оценува сензорните особини на суровините, меѓупроизводите и производите - превзема корективни активно-сти како одговор на производни неусогласености - зема мостри за контрола на квалитетот на суровините, меѓупроизвод и производ - знае да ракува со суровинни и готови производи - ги познава методите за контрола на квалитет - ги познава стандардите за квалитет
Одржување и поправка	Ги одржува машините апаратите и алатите	<ul style="list-style-type: none"> - ги одржува апаратите, машините и инвентарот - ги знае постапките на чистење и дезинфекција на машините, апаратите и инвентарот - ги познава и спроведува процедурите за чистење и дезинфекција на опремата,

		алатите и работните површини согласно зададените упатства
Комуникација	Комуницира со соработниците	<ul style="list-style-type: none"> - соработува со работниците од претходната и наредната операција - соработува со раководителот; - поседува работна култура; - познава и применува техничко-технолошка терминологија
Заштита на работата, здравјето и околината	Го штити здравјето и околината	<ul style="list-style-type: none"> - ги почитува барањата и законските прописи за заштита на здравјето при работа, заштита на околината и противпожарна заштита - ги знае можните повреди од неправилно ракување со машини - ги знае прописите за заштита при работа - ги знае санитарно-хигиенските прописи и постапува според нив - ги знае прописите за заштита на околината - ги знае прописите за дополнителните дејности

5. Датум, носител и состав на работната група за изработка на стандардот на занимање

5.1. Датум на изработка: 2012

5.2. Институција-носител на изработката: Центар за стручно образование и обука - Скопје

5.3. Состав на работната група:

1. Петар Коцарев, дипл.инж.агр. Интегрирани системи за квалитет, соработник на Национална асоцијација на прехранбена индустрија на Македонија.
2. Билјана Јанкуловска, наставник, СУГС Димитар Влахов - Скопје
3. Петко Јовчевски, дипл.прехранбен инженер технолог, Бучен Козјак – Куманово
4. **Координатор:** спец.Ардијана Исахи Палоши, советник, Центар за стручно образование и обука – Скопје
5. **Координатор:** Voјana Sever, STE

6. Надлежна институција за донесување на стандардот на занимање

Стандардот на занимање **Производител на млеко и млечни производи** го усвои/донесе Министерот за труд и социјална политика со решение бр. 08-426/1 од 16.01.2015 година.